

EIDE BRANDASUND AS
Støavegen 98
5640 EIKELANDSOSEN

Dato	27.06.2025
Vår referanse	2025/8872-15
Dykkar referanse	
Sakshandsamar	Endre Korsøen
E-post	Endre.Korsoen@vlfk.no
Telefon	91764632

Eide Brandasund AS - Løyve til å utvide anlegg for slaktemerdar for laks og aure på lokalitet 16281 Kastevika i Bømlo kommune

Vi syner til Dykkar søknad, dagsett 26.02.2025 om utvida arealbruk for anlegg for slaktemerdar av laks og aure på lokalitet 16281 Kastevika i Bømlo kommune.

Vedtak

Eide Brandasund AS, org.nr. 933312550, med akvakulturløyve H-B-40, får med dette løyve til utviding av anlegg for hald av slakteklar matfisk av laks (*Salmo salar*), aure (*Salmo trutta*) og regnbogeaure (*Oncorhynchus mykiss*) på følgjande lokalitet i Bømlo kommune:

Lokalitetsnr.	Lokalitetsnamn	Kommune	MTB
16281	Kastevika	Bømlo	780

Løyvet gjeld for anleggsplassering som vist i vedlagt kart, med ytterpunkt som har følgjande posisjonar i grader og desimalminutt (Kartdatum Euref89/WGS84):

Midtpunkt	1	2	3	4	5	6
N 59° 53.748' Ø 5° 06.287'	N 59° 53.758' Ø 5° 06.239'	N 59° 53.767' Ø 5° 06.322'	N 59° 53.739' Ø 5° 06.335'	N 59° 53.729' Ø 5° 06.251'	N 59° 53.725' Ø 5° 06.182'	N 59° 53.742' Ø 5° 06.168'

Lokaliteten er med dette klarert for følgjande akvakulturløyve:

Eide Brandasund AS: H-B-40.

Løyvet med reg. nr. H-B-40 er eit akvakulturløyve for slaktemerdar for laks og aure avgrensa til 780 tonn MTB.

Løyve gjeld for oppbevaring av slakteklar fisk av laks, aure og regnbogeaure. Det er ikkje tillate å føra fisken i anlegget.

Fisken skal berre haldast i anlegget i kort tid i påvente av slaktekapasitet, jf. laksetildelingsforskrifta § 6-1 fjerde ledd. Vi viser òg til akvakulturdriftsforskrifta § 54, første ledd.

Lovheimel

Løyvet er gjeve av Vestland fylkeskommune med heimel i Lov av 17.06.2005 nr. 79 om akvakultur og Forskrift av 07.11.2022 nr. 1929 om tillatelse for akvakultur for laks, ørret og regnbueørret (laksetildelingsforskrifta). Dette løyvet etter akvakulturlova inkluderer løyve etter matlova, dyrevelferdslova, forureiningslova og havne- og farvannslova.

BAKGRUNN OG SAKSGANG

Om søknaden

Vestland fylkeskommune viser til søknad av 26.02.2025 frå Eide Brandasund AS om utvida arealbruk for anlegg for slaktermerdar av laks og aure på lokalitet 16281 Kastevika i Bømlo kommune.

Eide Brandasund AS søker om utlegging av eit anlegget med 6 bur fordelt over 2 rekker, samt eksisterande flåte på anlegget si vestsida. Anlegg- og flåteforankringa vil bestå av henholdsvis 13 og 8 liner.

Lokaliteten er godkjent for ein maksimalt tillaten biomasse på 780 tonn. Det vert ikkje søkt om endring av lokalitetsbiomassen.

Løyve, H-B-40, gjeld for oppbevaring av slakteklar fisk av laks og aure. Det er ikkje tillate å fora fisken i anlegget. Fisken kan berre haldast i anlegget i kort tid i påvente av slaktekapasitet.

Eide Brandasund AS kjøpte i 2024 det nedlagte slakteriet på Brandasund frå Sjøtroll Havbruk AS. Slakteriet er no modernisert og i drift igjen. Den nye eigaren har behov for større fleksibilitet når det gjeld tal ventemerdar ved anlegget

Tilsegn om akvakulturløyve til særlege føremål

Siste vedtak for løyve H-B-40 er frå 03.07.2009. Dette tidspunktet er før slaktermerdar vart gjorde til ein del av ordninga med akvakulturløyve til særlege føremål i 2010. Vestland fylkeskommune har den 28.02.2025 bede Fiskeridirektoratet vurdere om vilkåra for tildeling av løyve til slaktermerdar for løyve H-B-40 er oppfylte. Fiskeridirektoratet v/ Seksjon akvakulturtildeling si vurdering er at løyve H-B-40 er gjeve utan tidsavgrensing, og at det ved søknad om endra arealbruk på lokaliteten, utan auke i MTB, ikkje vil vere trong for å handsame søknad om tildeling av endra løyve H-B-40.

Høyring etter forskrift om konsekvensutgreiingar etter sektorlover

Tiltaket fell inn under vedlegg II i forskrift om konsekvensutgreiingar for tiltak etter sektorlover. Søknaden skal då handsamast etter § 10 i forskrifta. Søkalla vedlegg II-tiltak kan berre påleggast «supplerande utgreiingar» dersom det er venta at tiltaket vil få vesentlege verknader som ikkje allereie er gjort greie for i søknaden. Fylkeskommunen si vurdering er at miljødokumentasjonen i søknaden gir godt nok grunnlag for å vurdere om tiltaket får vesentleg verknad for miljø og samfunn, jf. vedlegg III i forskrifta. Det vart heller ikkje reist krav om supplerande utgreiingar frå fagmyndighetene for dei respektive kriteria i vedlegg II.

Offentleg ettersyn og kommunal handsaming

Søknaden vart kunngjort etter retningslinene og har lege ute til offentlig innsyn. Det kom ikkje inn merknader i samband med offentlig høyring.

Bømlo kommune har følgjande uttale av 15.05.2025:

«Bømlo kommune har ikkje innvendingar til søknaden, og rår til at det vert gjeve løyve til søknad om justert arealbruk i anlegg for slaktermerdar for laks og aure på lokalitet 16281 Kastevika i Bømlo kommune.»

Sektorstyresmaktene si handsaming

Kystverket handsama søknaden 16.06.2025. Med heimel i hamne- og farvasslova § 14, vert det gjeve løyve til endra anleggsplassering ved lokalitet Kastevika i Bømlo kommune, som omsøkt og i samsvar med vedlagt stempla kart.

Mattilsynet har ikkje fått tilsend søknaden. Mattilsynet har utifrå ei vurdering av effekt av vedtaka bestemt at dei ikkje treng å få tilsend søknader om arealendring. I tidlegare vedtak av 11.02.2008 har Mattilsynet godkjent etableringa.

Fiskeridirektoratet har handsama søknaden 19.05.2025. Fiskeridirektoratet vurderer at utlegging av eit nytt og større anlegg for slaktermerdar ikkje vil føre til vesentleg auka konflikt med utøving av fiske.

Statsforvaltaren i Vestland har handsama søknaden 19.06.2025. Statsforvaltaren vurderer at endra arealbruk ved slaktermerdanlegget ved Kastevika ikkje er venta å medføre vesentleg endra miljøverknader.

GRUNNGJEVING FOR VEDTAKET

Vestland fylkeskommune har vurdert søknaden etter lov av 17. juni 2005 nr 79 om akvakultur, og i høve til generelle vilkår for klarering av akvakulturlokalitet som er gjeve i § 8-3 i laksetildelingsforskrifta som seier at lokalitet for akvakultur kan klarerast dersom:

- a) *det er miljømessig forsvarlig;*
- b) *det er foretatt en avveining av arealinteresser, med særlig vekt på*
 - 1. *søkers behov for areal til planlagt akvakultur,*
 - 2. *alternativ bruk av området til annen akvakultur,*
 - 3. *annen bruk av området, og*
 - 4. *verneinteresser som ikke omfattes av bokstav d.*
- c) *det er gitt tillatelser som kreves etter*
 - 1. *lov 19. desember 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet mv.,*
 - 2. *lov 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall,*
 - 3. *lov 17. april 2009 nr. 19 om havner og farvann.*
 - 4. *lov 24. november 2000 nr. 82 om vassdrag og grunnvann, og*
 - 5. *lov 19. juni 2009 nr. 97 om dyrevelferd; og*
- d) *det ikke er i strid med*
 - 1. *vedtatte arealplaner etter plan- og bygningsloven,*
 - 2. *vedtatte vernetiltak etter kapittel V i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold,*
 - 3. *vedtatte vernetiltak etter lov 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner.*

a) miljømessig forsvarleg

Søknaden er vurdert med omsyn til biologisk mangfald, forureining av det ytre miljø og økologiske effektar. Påverknad på omgjevnaden gjennom støy og utslepp til luft og vatn er også vurdert av Statsforvaltaren i Vestland som har kome fram til at tiltaket ikkje treng utsleppsløyeve etter forureiningslova.

Oppdrett av laks og aure kan ha effekt på vill laksefisk gjennom rømming, spreining av lakselus etc. Det er av stor betydning at drifta av anlegget er slik at ein unngår vesentleg påverknad på dei ville bestandane av laksefisk.

Rømming av laks og aure er oppfatta som ei uakseptabel hending uavhengig av lokalisering. Ei etablering av anlegg på lokaliteten må følgje gjeldande standardar og anna regelverk på dette området.

Lokaliteten kjem ikkje i konflikt med trua eller sårbare artar, viltområde eller naturtypar som har eit kjent behov for særskilt beskyttelse.

Naturmangfaldslova

Ved handsaming av søknaden er sakshandsamingsreglane i naturmangfaldlova av 19. juni 2009 nr. 100 §§ 8-12 følgt i vurdering av om tiltaket det vert søkt om er miljømessig forsvarleg etter laksetildelingsforskrifta § 8-3 a.

Akvakulturlova, laksetildelingsforskrifta, NYTEK – forskrifta, IK –akvakulturforskrifta og akvakulturdriftsforskrifta sett krav til etablering og drift av akvakulturanlegg, og i dette regelverket er det krav til kunnskapsgrunnlaget før klarering av lokalitet. I den ordinære sakshandsaminga av akvakultursaker vert det kravd dokumentasjon i form av straummålingar, miljøgranskingar, kart over botntopografi, naturverdiar og biologisk mangfald, viktige lakseførande vassdrag, anleggsskisser, beredskapsplanar og dokumentasjon av selskapet sitt internkontrollsystem. Kommunen og sektormyndene vert gjeve moglegheit for å krevje supplerande utredningar. Fylkeskommunen finn at krava i akvakulturregelverket tilfredsstiller krava til opplysning av saka etter naturmangfaldlova, jf. § 8 Kunnskapsgrunnlaget.

Søknaden har på vanleg måte etter reglane i Akvakulturlova vore til handsaming hjå kommunen og sektorstyresmaktene, og det er ikkje kome opplysningar om at saka ikkje er tilstrekkeleg opplyst i høve til oppdrettsanlegget sin påverknad på naturmangfaldet. Det ligg og i våre vurderingar at etablering av eit matfiskanlegg er eit reversibelt tiltak.

Fylkeskommunen viser til vurderinga etter naturmangfaldlova § 8 og legg til grunn at det ligg føre tilstreккеleg kunnskap om verknader lokaliteten kan ha for naturmiljøet. Akvakulturlova § 10 slår fast at «Akvakultur skal etableres, drives og avvikles på en miljømessig forsvarlig måte». Vi vurderer det som å vere liten risiko for at miljøet skal bli negativt påverka av å endre oppdrettsarealet på lokalitet Kastevika. Saka vert sett på som tilstreккеleg opplyst, og føre-var prinsippet vert difor ikkje tatt i bruk, jf. § 9 Føre-var prinsippet.

Den samla belastninga på naturmiljøet i område vert uendra. Resipientundersøking i vassførekomsten har synt at resipienten er ikkje uakseptabelt negativt påverka av oppdrettsaktiviteten i området. Vi kan ikkje sjå at det er grunnlag for å avslå søknaden ut frå omsynet til det biologiske mangfaldet, økologiske effektar eller naturmiljøet, jf. § 10 Økosystemtilnærming og samla belastning.

Tiltakshavar skal dekke kostnadane ved å hindre eller avgrense skade på naturmangfaldet som tiltaket er årsak til, dersom det ikkje er urimeleg ut i frå tiltaket og skaden sin karakter, jf. § 11 Kostnader ved forverring av miljø.

Det er eigne forskrifter som gjev krav til teknisk standard og regulerer drift av akvakulturanlegg. Det er eit ufråvikeleg krav at drifta skal vere teknisk, biologisk og miljømessig forsvarleg. Oppdrett av laks og aure kan ha effekt på vill laksefisk gjennom rømming, spreiding av lakselus etc. Det er av stor betydning at drifta av anlegget er slik at ein unngår vesentleg påverknad på dei ville stammane av laksefisk, jf. § 12 Miljøforsvarlege teknikkar og driftsmetodar.

Vassforskrifta

Vassforskrifta gir rammer for vassforvaltninga. I samsvar med vassforskrifta skal tilstanden i alle vassførekomstar beskyttast mot forverring, forbetrast og gjenopprettast med sikte på at vassførekomstane skal ha minst god økologisk og god kjemisk tilstand. Vassforskrifta § 12 omhandlar ny aktivitet eller nye inngrep. Lokalitet Kastevika ligg i vassførekomsten Stokksund som i samsvar med Vann-nett har moderat økologisk tilstand. Det er venta at endring i plasseringa av anlegg vil føre til at miljøtilstanden i vassførekomsten blir uendra.

b) avveging av arealinteresser

1. Søkar sitt behov for lokaliteten/arealet.
Eide Brandasund AS kjøpte i 2024 det nedlagte slakteriet på Brandasund frå Sjøtroll Havbruk AS. Slakteriet er no modernisert og i drift igjen. Den nye eigaren har behov for større fleksibilitet når det gjeld tal ventemerdar ved anlegget.

Fylkeskommunen legg etter dette til grunn at verksemda har eit vel grunna behov for å få klarert lokaliteten Kastevika slik dei har søkt om.

2. Alternativ bruk av området til anna akvakultur.
Området er allereie i bruk til slaktermerdar av matfisk av laks og aure, og det er soleis ikkje relevant å vurdere alternativ bruk av området til annan akvakultur. Fylkeskommune kan ikkje sjå at løyve kjem i konflikt med annan eksisterande eller planlagt akvakultur.
3. Anna bruk av området.
Søknaden er vurdert opp mot anna og alternativ bruk av området. Ei kvar lokalisering av akvakulturanlegg i sjø vil medføre restriksjonar i høve til fiske og ferdsel i nærleiken av anlegget. Dette gjeld generelt og ikkje spesielt for denne lokaliteten.

Kommunen sin uttale skal tilleggast stor vekt ved vurdering av søknaden. Den avsluttande søknadshandsaminga skal likevel ivareta ei heilskapleg avveging mellom næringsinteressene og andre samfunnsinteresser. Bømlo kommune har tilråd den omsøkte arealendringa.

Fiskeridirektoratet skal gje uttale i høve til tradisjonelle fiskeriinteresser, og har ikkje merknader til endra anleggsplassering.

Det er ikkje kome fram opplysningar om andre verneinteresser som ikkje omfatta av bokstav d i søknadsprosessen.

c) løyve etter anna lovverk

Alle naudsynthe løyve i samsvar med forskrifta punkt c føreligg.

Mattilsynet Region Sør og Vest har tidlegare handsama søknaden etter Matlova og gjeve løyve til etablering av akvakulturanlegg på lokaliteten. Løyve dagsett 11.02.2008 er vedlagt.

Kystverket Vest har gjeve løyve til etableringa etter Hamne- og farvasslova. Løyve dagsett 16.06.2025 er vedlagt.

Statsforvaltaren i Vestland har handsama søknaden og kome fram til at tiltaket ikkje treng løyve etter Forureiningslova. Uttale dagsett 19.06.2025 er vedlagt.

d) tiltaket skal ikkje vere i strid med:

1. Vedtatt arealplan etter plan og bygningslova.
I kommuneplanen for Bømlo ligg anlegget og eksisterande flåte, samt delar av forankringa innanfor areal avsett til akvakultur (AK). Delar av forankringane mot nord, aust og sør vil strekke seg ut i fleirbruksområdet «Bruk og vern av sjø og vassdrag med tilhøyrande strandsone». Dette føremålet er ikkje til hinder for naudsynt fortøying av anlegg for akvakultur.
2. Vedtatt vernetiltak etter naturmangfaldlova
Tiltaket er ikkje i strid med vedtatt vernetiltak etter naturmangfaldlova.
3. Vedtatt vernetiltak kulturminnelova.
Det føreligg ingen informasjon om at tiltaket er i strid med vedtatt vernetiltak etter kulturminnelova. Ein kan likevel ikkje sjå vekk frå at det er kulturminne i området, og fylkeskommunen viser til kulturminnelova og meldeplikta.

Etter ei samla vurdering, etter Lov om akvakultur 17.06.2005 nr. 79, gir Vestland fylkeskommune Eide Brandasund AS, org.nr. 933312550, med akvakulturloyve H-B-40, løyve til utviding av anlegg for hald av slakteklar matfisk av laks (*Salmo salar*), aure (*Salmo trutta*) og regnbogeaure (*Oncorhynchus mykiss*) på lokalitet Kastevika i Bømlo kommune.

Generelle vilkår

- Anlegget skal ligge i samsvar med vedlagte kart og anleggsskisser og i samsvar med godkjente koordinatar.
- Løyve vert gitt utan ansvar til nabo-, eigedom-eller andre privatrettslege forhold.
- Løyvet med vedlegg skal oppbevarast tilgjengeleg for alle medarbeidarar på anlegget og for alle som har kontrollrett.
- Løyve vert gitt under føresetnad av at etablering, drift og avvikling vert gjennomført i samsvar med andre gjeldande forskrifter og vilkår.
- Løyvet kan trekkast tilbake dersom føresetnadane for løyvet vert vesentleg endra.

Som konsesjonsinnehavar har De plikt til å sette Dykk inn i det regelverket som gjeld for løyve etter Akvakulturlova. Akvakulturlova med tilhøyrande forskrifter er tilgjengeleg på www.lovdata.no.

Anna

Vestland fylkeskommune viser til kravet i § 35 i forskrift av 17.06.2008 nr. 822 om drift av akvakulturanlegg når det gjeld miljøovervaking og rapportering av miljøundersøkingar til myndigheitene. Vi ber om at miljøundersøkingar blir sendt til myndigheitene via Altinn.

Når det gjeld drift av løyve, viser vi til forskrift 17.06.2008 nr. 288 om drift av akvakulturanlegg (akvakulturdriftsforskrifta) og forskrift av 19.3.2004 nr. 537 om internkontroll for å oppfylle akvakulturlovgivinga. Løyve vert gitt under føresetnad av at etablering, drift og avvikling vert gjennomført i samsvar med andre gjeldande forskrifter og vilkår.

Klagerett

Vedtaket kan klagast på av saka sine partar eller andre med rettsleg klageinteresse innan 3 veker frå det tidspunktet underretninga om avgjerda er komen fram til vedkomande part, sjå om dette i vedlagt orientering. Eventuell klage skal sendast til Vestland fylkeskommune.

I medhald av forvaltningslova § 27b er det sett som vilkår for å gå til søksmål at ein har nytta retten til å klage fullt ut. Merk at ei klage ikkje fører til utsett iverksetting av vedtaket. Det er likevel mogleg å søke om at iverksetting vert utsett til klagesaka er avgjort.

Med helsing

Bård Sandal
direktør
Næring, plan og innovasjon (NPI)

Endre Høgalmen
seksjonsleiar
NPI - Naturressursar, landbruk og reiseliv

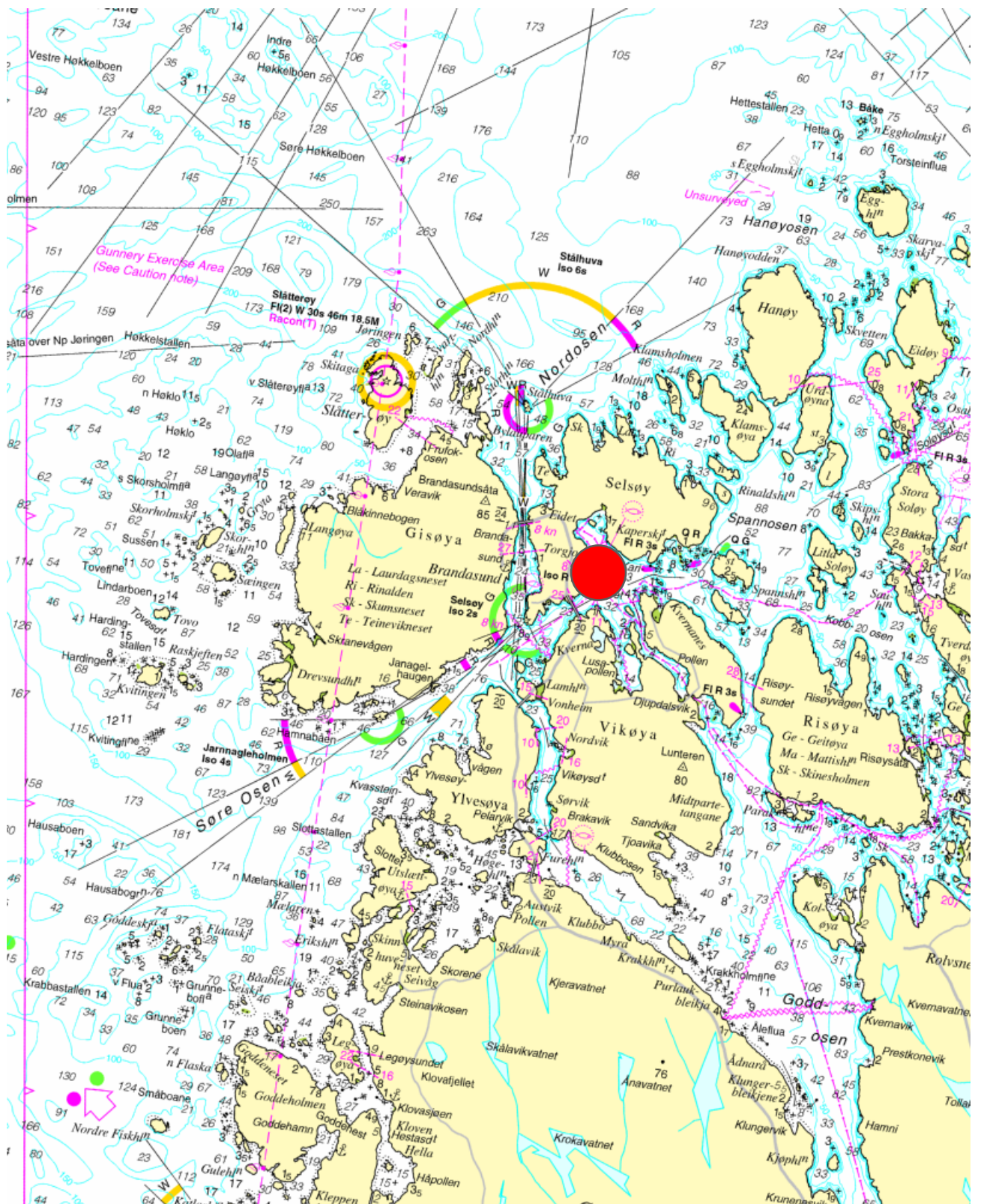
Brevet er elektronisk godkjent og har difor inga handskriven underskrift

Vedlegg:
Statsforvaltaren i Vestland 19.06.2025
Kystverket 16.06.2025
Mattilsynet 11.02.2008
Kart over godkjent plassering
Klageskjema

Kopi til:

FISKERIDIREKTORATET	Postboks 185 Sentrum	5804	BERGEN
MATTILSYNET	Felles postmottak Postboks 383	2381	BRUMUNDDAL
STATSFORVALTAREN I VESTLAND	Njøsavegen 2	6863	LEIKANGER
KYSTVERKET	Postboks 1502	6025	ÅLESUND
BØMLO KOMMUNE	Rådhuset Leirdalen 1	5430	BREMNES

Eide Brandasund AS – H-B-40 – Lokalitet 16281 Kastevika

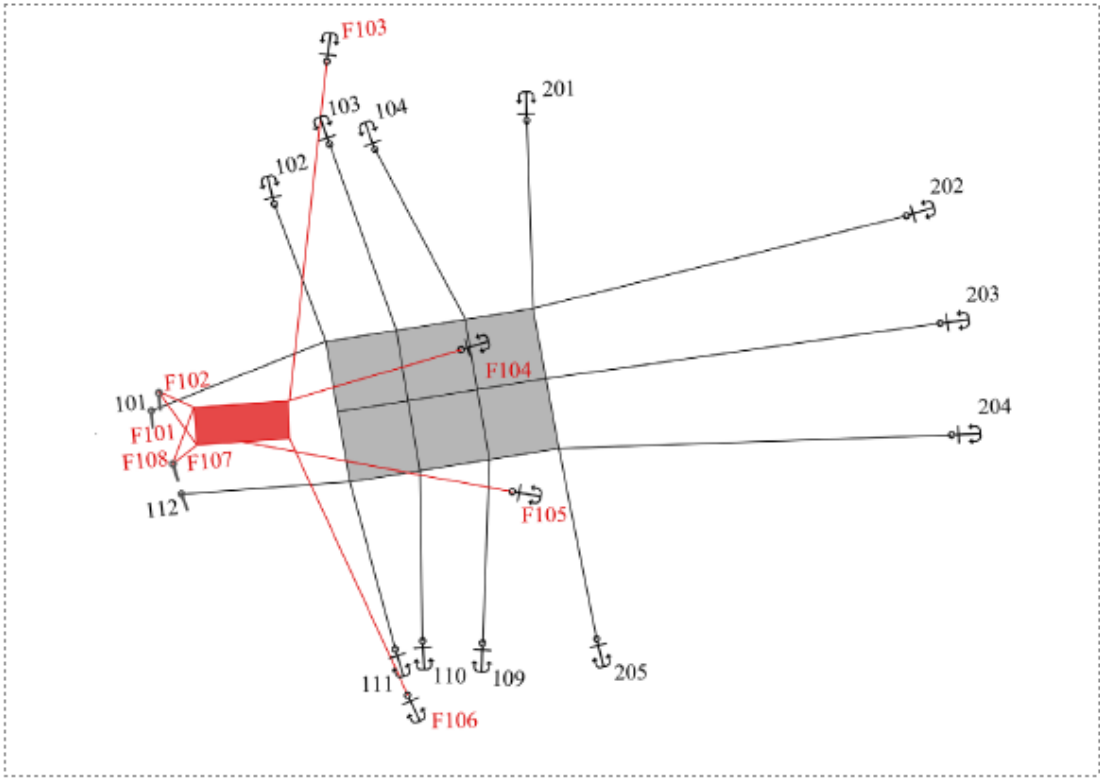
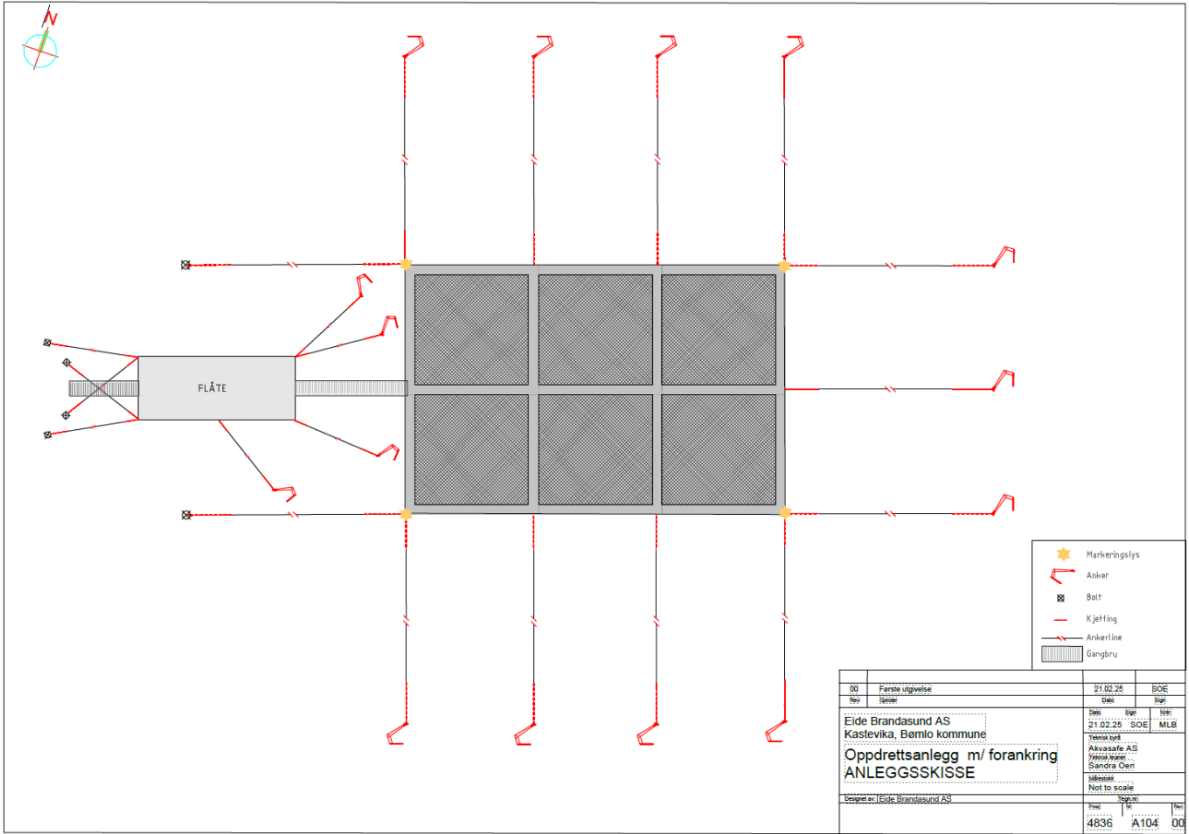

Lokalitet 16281 Kastevika – Klarerte ytterpunkt

Midtpunkt: **59° 53.748', 5° 6.287'**Areal: **6 070 m²**

Ytterpunkter

1: **59° 53.758', 5° 6.239'**2: **59° 53.767', 5° 6.322'**3: **59° 53.739', 5° 6.335'**4: **59° 53.729', 5° 6.251'**5: **59° 53.725', 5° 6.182'**6: **59° 53.742', 5° 6.168'**

Figur 3. Anleggsforankring med nummerering av liner.

3 Ankerlinjer

Tabell 1 viser generell informasjon om planlagt plassering av anlegg og liner: GPS-posisjoner¹, dybde ankerfeste og retning.

Tabell 1. Geografiske koordinater for strømmåler, planlagt anleggs- og flåteplassering og planlagte forankringslinjer.

Punkt/Line	START		SLUTT		Dybde ankerfeste [m]	Retning [°]
	Breddegr. 'N	Lengdegr. 'Ø	Breddegr. 'N	Lengdegr. 'Ø		
Strøm målepunkt 1	59°53,745'	05°06,326'		-		-
Strøm målepunkt 2	59°53,737'	05°06,293'		-		-
Anlegg midtpunkt	59°53,748'	05°06,287'		-		-
NV hjørne	59°53,758'	05°06,239'		-		-
NØ hjørne	59°53,767'	05°06,322'		-		-
SØ hjørne	59°53,739'	05°06,335'		-		-
SV hjørne	59°53,729'	05°06,251'		-		-
101	59°53,758'	05°06,239'	59°53,742'	05°06,168'	0	245
102	59°53,758'	05°06,239'	59°53,786'	05°06,213'	24	335
103	59°53,761'	05°06,267'	59°53,799'	05°06,235'	31	337
104	59°53,764'	05°06,295'	59°53,801'	05°06,250'	35	328
109	59°53,735'	05°06,307'	59°53,697'	05°06,309'	40	178
110	59°53,732'	05°06,279'	59°53,697'	05°06,284'	41	176
111	59°53,729'	05°06,251'	59°53,695'	05°06,273'	39	162
112	59°53,729'	05°06,251'	59°53,725'	05°06,182'	0	263
201	59°53,767'	05°06,322'	59°53,805'	05°06,315'	41	354
202	59°53,767'	05°06,322'	59°53,791'	05°06,476'	47	73
203	59°53,753'	05°06,330'	59°53,768'	05°06,488'	44	79
204	59°53,739'	05°06,335'	59°53,746'	05°06,496'	38	85
205	59°53,739'	05°06,335'	59°53,699'	05°06,356'	25	165
Flåte midtpunkt	59°53,740'	05°06,205'		-		-
F101	59°53,735'	05°06,187'	59°53,746'	05°06,169'	0	320
F102	59°53,743'	05°06,185'	59°53,746'	05°06,169'	0	291
F103	59°53,745'	05°06,223'	59°53,816'	05°06,232'	36	3
F104	59°53,745'	05°06,223'	59°53,758'	05°06,295'	35	70
F105	59°53,736'	05°06,206'	59°53,729'	05°06,318'	40	97
F106	59°53,738'	05°06,225'	59°53,686'	05°06,279'	38	152
F107	59°53,743'	05°06,185'	59°53,731'	05°06,177'	0	199
F108	59°53,735'	05°06,187'	59°53,731'	05°06,177'	0	230

(1) Sendar (stemplet til forvaltningsorganet) Vestland fylkeskommune PB 7900 5020 BERGEN	Melding om rett til å klage over forvaltningsvedtak (Forvaltningslova § 27 tredje leddet) 27.06.2025
(3) Mottakar (namn og adresse) Eide Brandasund AS	(4) Klageinstans Fiskeridirektoratet Postadresse: Pb. 185 Sentrum, 5804 Bergen
Denne meldinga gjev viktige opplysningar dersom De vil klage på eit vedtak De er gjord kjend med.	
Klagerett	De har rett til å klage på vedtaket.
ven kan De klage til?	Klaga sender De til oss, dvs. det organet som er ført opp i rubrikk (1). Dersom vi ikkje endrar vedtaket vårt som følge av klaga, sender vi klaga over til klageinstansen, jf. rubrikk (4).
Klagefrist	Klagefristen er tre - 3 - veker frå den dagen dette brevet kom fram. Det er nok at klaga er postlagd før fristen går ut. Dersom De klagar så seint at det kan vere uklart for oss om De har klaga i rett tid, bør De oppgje datoen for når De fekk dette brevet. Dersom De klagar for seint, kan vi sjå bort frå klaga. De kan søkje om å få lengre klagefrist, og da må De nemne grunnen til at De ønskjer det.
Rett til å krevjegrunggeving	Dersom De meiner at vi ikkje har grunngjeve vedtaket, kan De krevje ei slik grunngjeving før fristen går ut. Ny klagefrist blir då rekna frå den dagen De får grunngjevinga.
Innhaldet i klaga	De må presisere – kva for eit vedtak De klagar på – årsaka til at De klagar – den eller dei endringar De ønskjer – eventuelt andre opplysningar som kan ha noko å seie for vurderinga av klaga Klaga må underskrivast.
Utsetjing av gjennomføring av vedtaket	Jamvel om De har klagerett, kan vedtaket til vanleg setjas i verk med det same. Men de kan søkje om å få utsett gjennomføringa av vedtaket til klagefristen er ute eller til klaga er avgjort.
Rett til å sjå saksdokumenta og til å krevje rettleiing	Med visse unntak har De rett til å sjå dokumenta i saka. Reglane om dette finst i § 18 og § 19 i forvaltningslova. De må i tilfelle ta kontakt med oss, jf. rubrikk (1). De vil då få nærmare rettleiing om retten til å klage, om framgangsmåten og om reglane for saksgangen.
Kostnadene med klagesaka	De kan søkje om å få dekt utgifter til den advokathjelpa De treng, etter reglane om fritt rettsråd. Her gjeld det visse grenser for inntekt og eige. Fylkesmannen eller advokaten Dykkar kan gje nærmare opplysningar om dette. Dersom ved taket er endra til Dykkar fordel, kan De etter forvaltningslova ha krav på å få dekt store kostnader som har vore naudsynte for å få endra vedtaket. Klageinstansen (jf. rubrikk (4)) vil orientere Dykk om retten til å krevje slik dekning.
Klage til Sivilombodsmannen	Dersom De meiner at De har vore utsett for urett frå den offentlege forvaltninga, kan De klage til Stortingsombodet for forvaltninga (Sivilombodsmannen). Sivilombodsmannen kan ikkje sjølv endre vedtaket, men kan gje si vurdering av korleis den offentlege forvaltninga har handsama saka, og om dei har gjort feil eller forsømt noko. Dette gjeld likevel ikkje i saker som er avgjorde av Kongen i statsråd. Dersom De no får klaga Dykkar avgjort i statsråd fordi Kongen er klageinstans, kan De såleis ikkje seinare føre saka inn for Sivilombodsmannen.
Særlege opplysningar	